Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera întâi)

17 mai 2013 *

„Concurență — Înțelegeri — Piața europeană a conductelor marine — Decizie prin care se constată o încălcare a articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE — Stabilirea prețurilor, împărțirea pieței și schimburi de informații sensibile din punct de vedere comercial — Noțiunea de încălcare continuă sau repetată — Prescripție — Securitate juridică — Egalitate de tratament — Amenzi — Gravitatea și durata încălcării”

În cauzele conexate T-147/09 și T-148/09,

Trelleborg Industrie SAS, cu sediul în Clermont-Ferrrand (Franța), reprezentată de J. Joshua, barrister, și de E. Aliende Rodríguez, avocat,

reclamantă în cauza T-147/09,

Trelleborg AB, cu sediul în Trelleborg (Suedia), reprezentată de J. Joshua, barrister, și de E. Aliende Rodríguez, avocat,

reclamantă în cauza T-148/09,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de N. Khan, de V. Bottka și de S. Noë, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect, cu titlu principal, o cerere de anulare în parte a Deciziei C(2009) 428 final a Comisiei din 28 ianuarie 2009 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/39406 – Conducte marine), în măsura în care această decizie privește reclamantele, și, în subsidiar, o cerere de anulare sau de reducere substanțială a amenzii care le-a fost aplicată prin decizia menționată,

TRIBUNALUL (Camera întâi),

compus din domnii J. Azizi, președinte, M. Prek și S. Frimodt Nielsen (raportor), judecători,

grefier: doamna J. Weychert, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 26 aprilie 2012,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: engleza.

Hotărâre

Situația de fapt

Sectorul conductelor marine de petrol și de gaz

1 Conductele marine sunt utilizate pentru încărcarea țițeiului brut îndulcit sau prelucrat și a altor produse petroliere de la instalațiile din larg (de exemplu, balize – în mod normal ancorate în larg, care servesc drept puncte de amaraj pentru petroliere – sau sisteme de producție, de depozitare și de descărcare plutitoare – care sunt sisteme de cisterne plutitoare utilizate pentru extracția țițeiului sau a gazului de pe o platformă învecinată, pentru prelucrarea și depozitarea acestuia până la transbordarea pe un petrolier) pe nave cisternă și ulterior pentru descărcarea acestor produse de pe aceste nave în instalații din larg (spre exemplu balize) sau pe uscat.

2 Conductele marine sunt utilizate în larg – mai precis în apă sau în apropierea acesteia –, în timp ce conductele industriale sau terestre sunt utilizate pe uscat.

3 Fiecare instalație de conducte marine cuprinde, în funcție de nevoile specifice ale clienților, un anumit număr de conducte standard, de conducte speciale cu racorduri la ambele extremități și de dispozitive auxiliare, cum ar fi valvele, un angrenaj terminal sau un echipament plutitor. În prezenta cauză, expresia „conducte marine” include aceste dispozitive auxiliare.

4 Conductele marine sunt utilizate de companiile petroliere, de fabricanții de balize, de terminalele portuare, de industria petrolieră și de guverne și sunt cumpărate fie pentru noi proiecte, fie pentru înlocuire.

5 În ceea ce privește noile proiecte, terminalele petroliere sau ceilalți utilizatori finali contractează în general cu o societate de inginerie (denumită și „constructor de material”, „constructor OEM” sau „producător de echipamente”) pentru a construi sau pentru a monta noi instalații de distribuție petrolieră, cum ar fi sistemele de amaraj cu punct de amaraj unic sau sistemele de producție, de depozitare și de descărcare plutitoare. Pentru astfel de proiecte, producătorul de echipamente cumpără de la un producător o instalație completă de conducte marine.

6 După instalarea acestor conducte marine, piesele separate trebuie înlocuite într-un termen cuprins între unu și șapte ani. Achizițiile de conducte marine în vederea înlocuirii (cunoscute de asemenea sub denumirea „industria pieselor separate”) sunt efectuate adeseori direct de utilizatorii finali. În anumite cazuri, aceștia încheie totuși contracte de antrepriză și își centralizează achizițiile la filiale și întreprinderi externe. Vânzările în vederea înlocuirii reprezintă o cotă mai mare din piața mondială a conductelor marine decât vânzările de noi produse.

7 Cererea de conducte marine depinde în mare parte de evoluția sectorului petrolier și în special de exploatarea țițeiului în zonele îndepărtate de locul de consum. Cererea s-a extins cu timpul. Aceasta este ciclică și într-o anumită măsură este legată de evoluția prețului țițeiului. Cererea a început să fie importantă la sfârșitul anilor ’60 și a crescut la începutul anilor ’70, în special în regiunile producătoare de petrol din golful Persic, din Marea Nordului și din Africa de Nord. În anii ’80, cererea din partea întreprinderilor petroliere naționale în curs de dezvoltare din America de Sud a crescut. La sfârșitul anilor ’90, cererea s-a deplasat către Africa de Vest.

8 Conductele marine sunt fabricate de întreprinderi cunoscute pentru fabricarea pneurilor și a cauciucurilor sau de una dintre „spin-off” ale acestora. Sunt produse la cerere, în conformitate cu nevoile clienților. Întrucât cererea de conducte marine este foarte dispersată pe plan geografic,

majoritatea producătorilor de conducte marine recurg la un număr semnificativ de agenți, care, pe piețe specifice, furnizează servicii generale de marketing și își propun produsele în cadrul cererilor de ofertă publicate.

9 Conductele marine sunt comercializate în întreaga lume, iar principalii producători sunt activi la nivel internațional. Cerințele normative aplicabile conductelor marine nu sunt fundamental diferite de la o țară la alta și, deși cerințele tehnice diferă în funcție de mediu și de condițiile de utilizare, aceasta nu se consideră totuși a fi un obstacol în calea vânzării de conducte marine în întreaga lume.

10 În sfârșit, în perioada examinată, participanții la înțelegere au vândut conducte marine produse în Japonia, în Regatul Unit, în Italia și în Franța unor utilizatori finali și unor producători de echipamente stabiliți în diferite țări ale Uniunii Europene și ale Spațiului Economic European (SEE). Dacă majoritatea sistemelor de conducte marine au ca destinație finală regiuni din afara Europei, unii dintre principalii producători mondiali de echipamente se află în schimb în diferite țări ale Uniunii și ale SEE.

Prezentarea reclamantelor

11 Activitatea referitoare la conductele marine era desfășurată inițial de Michelin.

12 În cadrul grupului Michelin, această activitate era desfășurată de o societate a grupului denumită CMP. Ulterior, Michelin a înființat, la 28 iulie 1993, o societate denumită SIRA, care nu a desfășurat nicio activitate până la 31 martie 1995, data la care activitatea privind conductele marine a CMP a fost transferată SIRA. La 26 aprilie 1995, denumirea SIRA a fost înlocuită de denumirea CMP. Societatea CMP a fost dizolvată ulterior.

13 La 28 martie 1996, una dintre cele două reclamante, Trelleborg AB, a încheiat cu Michelin un acord potrivit căruia ea se angaja să achiziționeze toate părțile sociale ale Michelin în CMP. În continuare, societatea a fost individualizată sub diverse denumiri care conțineau numele Trelleborg, iar începând din 2005, sub denumirea Trelleborg Industrie SAS.

14 Trelleborg este o societate de drept suedez care există din 1905 și a cărei cifră de afaceri era de aproximativ 27 de miliarde de coroane suedeze (SEK) (aproximativ 2,9 miliarde de euro) în anul 2006.

15 Trelleborg Group cuprinde patru domenii de activitate: Trelleborg Engineered Systems (care include conductele marine), Trelleborg Automotive, Trelleborg Sealing Solutions și Trelleborg Wheel Systems.

16 Trelleborg participă la producerea și la comercializarea conductelor marine prin intermediul filialei sale Trelleborg Industrie, cealaltă reclamantă, care este o societate de drept francez.

Procedura administrativă

17 Atunci când Ministerul Justiției din Statele Unite și autoritățile de concurență din Japonia și din Regatul Unit au inițiat o investigare pentru fapte similare, [*confidențial*] [1], invocând programul de clemență prevăzut de Comunicarea Comisiei privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (JO 2006, C 298, p. 17, Ediție specială, 08/vol. 5, p. 3), a introdus o cerere de imunitate la Comisia Comunităților Europene, la 20 decembrie 2006, în care denunța existența unei înțelegeri pe piața conductelor marine.

1 — Date confidențiale necomunicate.

18 În consecință, Comisia a inițiat o investigare pentru încălcarea articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE și, la 2 mai 2007, a efectuat o serie de inspecții la Parker ITR, la reclamante, la alți producători vizați, precum și la [*confidențial*] și la domnul W.

19 Manuli Rubber Industries SpA (MRI), Parker ITR și Bridgestone au formulat o cerere de clemență la Comisie la 4 mai, la 17 iulie și, respectiv, la 7 decembrie 2007.

20 La 28 aprilie 2008, Comisia a adoptat o comunicare privind obiecțiunile, pe care a notificat-o societăților între 29 aprilie și 1 mai 2008.

21 Toate societățile au răspuns la comunicarea privind obiecțiunile în termenele stabilite și au solicitat, cu excepția [*confidențial*]/DOM, a ContiTech AG și a Continental AG, să fie ascultate în cadrul unei audieri care a avut loc la 23 iulie 2008.

Decizia atacată

22 La 28 ianuarie 2009, Comisia a adoptat Decizia C(2009) 428 final din 28 ianuarie 2009 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/39406 – Conducte marine) (denumită în continuare „decizia atacată”). Din decizia atacată rezultă în esență că:

— aceasta a fost adresată către 11 societăți, printre care și reclamantele;

— întreprinderile vizate de decizia atacată au participat, în modalități uneori diferite, la o încălcare unică și complexă, care a avut ca obiect alocarea licitațiilor, stabilirea prețurilor, stabilirea cotelor, stabilirea condițiilor de vânzare, împărțirea piețelor geografice și schimbul de informații sensibile cu privire la prețuri, la volume de vânzări și la licitații;

— înțelegerea a început cel târziu la 1 aprilie 1986 (deși s-ar părea că datează de la începutul anilor ’70) și s-a terminat la 2 mai 2007;

— între 13 mai 1997 și 21 iunie 1999 (denumită în continuare „perioada intermediară”), activitatea înțelegerii a fost limitată, iar între membrii acesteia au avut loc fricțiuni; totuși, aceasta nu ar fi determinat o adevărată întrerupere a încălcării; astfel, structura organizată a înțelegerii a fost restabilită complet începând din iunie 1999, potrivit acelorași modalități și cu aceiași participanți (cu excepția unei întreprinderi, care a revenit pe deplin în cadrul înțelegerii în anul următor); în consecință, ar trebui să se considere că producătorii au comis o încălcare unică și continuă cuprinsă între 1 aprilie 1986 și 2 mai 2007 sau, cel puțin, dacă s-ar considera totuși că a existat o întrerupere, o încălcare unică și repetată; totuși, la calculul amenzii nu se ține seama de perioada intermediară, având în vedere numărul limitat de probe privind încălcarea pentru această perioadă;

— s-a reținut răspunderea reclamantelor pentru perioadele următoare:

  — Trelleborg Industrie: de la 1 aprilie 1986 la 2 mai 2007;

  — Trelleborg: de la 28 martie 1996 la 2 mai 2007;

— aplicându-se criteriile prevăzute de Orientările privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264, denumite în continuare „orientările”), cuantumul de bază al amenzii care trebuie aplicată fiecăreia dintre societăți a fost stabilit după cum urmează:

— Comisia s-a întemeiat pe media vânzărilor anuale mondiale ale fiecăreia dintre societăți în perioada 2004-2006 și a reținut vânzările facturate cumpărătorilor stabiliți în SEE;

— Comisia a stabilit vânzările relevante ale fiecăreia dintre ele prin aplicarea cotei lor de piață mondiale la vânzările totale în cadrul SEE, în conformitate cu punctul 18 din orientări;

— ea a reținut 25 % din această din urmă valoare (în loc de maximum 30 %, prevăzut de orientări) în considerarea gravității încălcării;

— ea a înmulțit valoarea astfel obținută cu numărul de ani de participare a fiecărei societăți la încălcare;

— în conformitate cu punctul 25 din orientări, a reținut, în sfârșit, o sumă suplimentară egală cu 25 % din vânzările relevante în scop disuasiv;

— Comisia a reținut, în continuare, circumstanțe agravante împotriva celor două societăți și a respins toate circumstanțele atenuante în ceea ce privește ceilalți membri ai înțelegerii;

— în sfârșit, a aplicat Comunicarea privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (a se vedea punctul 17 de mai sus) în ceea ce privește două societăți.

23 În ceea ce privește Trelleborg și Trelleborg Industrie, Comisia a considerat că valoarea vânzărilor se ridica la 4 909 332 de euro, pe baza unei cote din piața mondială de 15 %, că Trelleborg Industrie participase la înțelegere timp de 18 ani, 11 luni și 23 de zile, ceea ce determină un coeficient de multiplicare de 19, iar Trelleborg timp de 8 ani, 11 luni și 28 de zile, ceea ce determină un coeficient de multiplicare de 9, și, în aplicarea factorilor precizați la punctul anterior, a stabilit cuantumul de bază al amenzii la 24 500 000 de euro în ceea ce privește Trelleborg Industrie, din care Trelleborg este răspunzătoare în solidar pentru un cuantum de 12 200 000 de euro.

24 Întrucât în privința acestora nu a fost reținută nicio circumstanță agravantă sau atenuantă, aceste cuantumuri constituie amenda finală aplicată fiecăreia dintre cele două societăți.

Procedura și concluziile părților

25 Prin cererile introductive depuse la grefa Tribunalului la 9 aprilie 2009, reclamantele au introdus prezentele acțiuni.

26 Întrucât un membru al Camerei întâi a fost împiedicat să facă parte din complet, președintele Tribunalului, în aplicarea articolului 32 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, a desemnat un alt judecător pentru a completa camera.

27 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera întâi) a decis deschiderea procedurii orale și, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 64 din Regulamentul de procedură, a invitat părțile să prezinte anumite documente și le-a adresat întrebări în scris. Părțile au dat curs acestei cereri.

28 Prin Ordonanța președintelui Camerei întâi a Tribunalului din 29 februarie 2012, cauzele T-147/09 și T-148/09 au fost conexate pentru buna desfășurare a procedurii orale și în vederea pronunțării hotărârii, conform articolului 50 din Regulamentul de procedură.

29 Prin scrisoarea din 13 aprilie 2012, reclamanta din cauza T-147/09 a informat Tribunalul că renunță la cel de al treilea motiv formulat cu titlu subsidiar.

30 Prin scrisoarea din 24 aprilie 2012, reclamantele au formulat o cerere prin care au solicitat ca ședința să fie secretă.

31 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările orale adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 26 aprilie 2012.

32 Cu această ocazie, reclamantele au renunțat la cererea de ședință secretă.

33 Trelleborg Industrie solicită Tribunalului:

— anularea în parte a articolului 1 din decizia atacată în măsura în care o privește și în orice caz cel puțin în măsura în care constată comiterea unei încălcări anterior datei de 21 iunie 1999;

— reducerea amenzii care i se aplică la articolul 2, astfel încât să se corecteze erorile vădite conținute în decizia atacată;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

34 Trelleborg solicită Tribunalului:

— anularea în parte a articolului 1 din decizia atacată în măsura în care o privește și în orice caz cel puțin în măsura în care constată comiterea unei încălcări anterior datei de 21 iunie 1999;

— reducerea amenzii care i se aplică la articolul 2, astfel încât să se corecteze erorile vădite conținute în decizia atacată;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

35 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunilor;

— obligarea reclamantelor la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

Cu privire la concluziile în anulare

36 Reclamantele invocă două motive comune în susținerea acțiunilor lor.

37 Primul motiv este întemeiat, pe de o parte, pe o eroare vădită în aprecierea situației de fapt, care a determinat Comisia să considere că Trelleborg Industrie participase la o încălcare continuă între 1 aprilie 1986 și 2 mai 2007 și că Trelleborg participase la o încălcare continuă între 28 martie 1996 și 2 mai 2007, și, pe de altă parte, pe încălcarea articolului 25 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003.

38 Al doilea motiv este întemeiat pe lipsa interesului legitim al Comisiei de a adopta o decizie prin care reține existența unei încălcări anterior anului 1999.

Cu privire la primul motiv, întemeiat, pe de o parte, pe o eroare vădită în aprecierea situației de fapt, care a determinat Comisia să considere că Trelleborg Industrie participase la o încălcare continuă între 1 aprilie 1986 și 2 mai 2007 și că Trelleborg participase la o încălcare continuă între 28 martie 1996 și 2 mai 2007, și, pe de altă parte, pe încălcarea articolului 25 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003

Decizia atacată

39 Din considerentele (148)-(187) ale deciziei atacate rezultă, în esență, că, între 13 mai 1997 și 11 iunie 1999, în ceea ce privește anumite societăți, și 21 iunie 1999, în ceea ce privește alte societăți, printre care și reclamantele, înțelegerea a trecut printr-o perioadă de încetinire a activității din cauza disensiunilor existente între membrii săi. Potrivit Comisiei, numeroase elemente de probă dovedesc însă că, în această perioadă, principalii protagoniști ai înțelegerii – în special domnul P., domnul W., domnul F. și domnul C. – au ținut legătura în mod constant tocmai în scopul de a schimba informații comerciale și de a încerca să relanseze înțelegerea, ceea ce s-a și întâmplat în cele din urmă în iunie 1999.

40 Considerentele (289)-(307) ale deciziei atacate expun motivele pentru care Comisia a considerat că încălcarea era continuă sau, în subsidiar, repetată, în pofida faptului că, în opinia sa, înțelegerea avusese o activitate limitată în perioada intermediară și nu trebuia să aplice o amendă pentru această perioadă.

41 Pe de altă parte, din articolul 1 literele (g) și (h) din decizia atacată rezultă că Comisia a considerat că, între 1 aprilie 1986 și 2 mai 2007, s-a comis o încălcare continuă, la care au luat parte Trelleborg Industrie, de la 1 aprilie 1986 la 2 mai 2007, și Trelleborg, de la 28 martie 1996 la 2 mai 2007, iar din considerentele (187), (201)-(208) și (466)-(448) ale deciziei atacate rezultă că perioada intermediară este considerată, în ceea ce privește reclamantele, o perioadă de activitate redusă a înțelegerii, care nu justifică aplicarea unei amenzi.

Argumentele părților

42 Reclamantele susțin în esență, pe de o parte, că Comisia, căreia îi revine sarcina să demonstreze durata încălcării, nu a reușit să facă dovada că aceasta a continuat în perioada intermediară, întrucât elementele de probă reținute de Comisie în acest scop au fost interpretate greșit, și, pe de altă parte, că, în orice caz, aceasta nu dispune de nicio probă care dovedește participarea Trelleborg Industrie sau a Trelleborg la încălcarea respectivă în această perioadă. Ele contestă în mod special în această privință analiza Comisiei potrivit căreia licitațiile alocate înainte de perioada intermediară și-au menținut efectele până la sfârșitul anului 1997, ceea ce, în opinia acesteia, ar permite cel puțin ca perioada cuprinsă între luna septembrie și luna decembrie 1997 să fie inclusă în perioada încălcării.

43 De altfel, reclamantele consideră în esență că, astfel, Comisia a calificat în mod greșit încălcarea drept continuă și a respins argumentele lor referitoare la prescrierea încălcării pentru perioada anterioară întreruperii înțelegerii, cu încălcarea articolului 25 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 [CE] și 82 [CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167).

44 Reclamantele contestă în această privință posibilitatea de a reține noțiunea de încălcare continuă, după cum susține Comisia, atunci când se produce o întrerupere de aproape doi ani a înțelegerii, precum și posibilitatea de a reține, în subsidiar, noțiunea de încălcare repetată, care, în opinia reclamantelor, ar include și o idee de continuitate care este contrară aplicării sale în cazul întreruperii dovedite a

încălcării. În plus, reținerea calificării de încălcare repetată într-o astfel de situație ar fi contrară principiului securității juridice, întrucât, în acest mod, termenul de prescripție ar putea fi amânat de Comisie în mod nelimitat. În sfârșit, ele subliniază că, în orice caz, în dispozitivul deciziei atacate nu figurează calificarea drept încălcare repetată.

45 În sfârșit, reclamantele susțin că Comisia nu a respectat practica sa decizională anterioară și că au făcut obiectul unui tratament discriminatoriu în raport cu MRI, în privința căreia Comisia a considerat că o întrerupere de patru ani, între luna august 1992 și luna septembrie 1996, îi permitea să nu mai aplice o amendă pentru faptele comise de această societate anterior datei de 1 august 1992.

46 Comisia contestă aceste afirmații și consideră că decizia atacată demonstrează corespunzător cerințelor legale că încălcarea a continuat în perioada intermediară, deși înțelegerea intrase într-o fază de activități limitate. Ea recunoaște totuși, în înscrisurile sale și interogată fiind cu privire la acest aspect în ședință, că nu dispune de nicio probă privind participarea reclamantelor la contactele dintre membrii înțelegerii în perioada intermediară.

47 În schimb, Comisia consideră că trebuie să se țină seama, pe de o parte, de licitațiile aranjate anterior acestei perioade și ale căror efecte au continuat până în noiembrie sau decembrie 1997 și, pe de altă parte, de faptul că reclamantele nu s-au distanțat de înțelegere în această perioadă, ceea ce justifică, având în vedere jurisprudența, faptul că s-a considerat că participarea lor la înțelegere a fost continuă între 1 aprilie 1986 și 2 mai 2007.

48 Comisia adaugă în esență că, în orice caz, dacă Tribunalul ar considera că încălcarea nu este continuă, i-ar reveni acestuia sarcina să o recalifice drept încălcare repetată, calificare pe care ea de altfel o evocase cu titlu subsidiar în considerentul (307) al deciziei atacate. În opinia Comisiei, rezultă că, la momentul adoptării deciziei atacate, competența sa de a aplica o amendă pentru perioada încălcării cuprinsă între 1986 și 1997 nu era prescrisă. În plus, aceasta consideră că, prin urmare, este irelevant faptul că dispozitivul deciziei atacate nu menționează decât existența unei încălcări continue.

49 Este necesar să se precizeze că, interogate de Tribunal în ședință, reclamantele au recunoscut că nu contestă participarea lor la încălcare nici pentru perioada anterioară datei de 13 mai 1997, nici pentru perioada ulterioară datei de 21 iunie 1999. Acestea consideră însă că este vorba despre încălcări distincte.

Aprecierea Tribunalului

– Considerații introductive

50 Mai întâi, trebuie amintit că din jurisprudență rezultă că revine Comisiei sarcina de a dovedi nu numai existența înțelegerii, ci și durata acesteia (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 15 martie 2000, Cimenteries CBR și alții/Comisia, T-25/95, T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 și T-104/95, Rec., p. II-491, punctul 2802 și jurisprudența citată). În mod special, în ceea ce privește administrarea probei unei încălcări a articolului 81 alineatul (1) CE, Comisia trebuie să facă dovada încălcărilor pe care le constată și să stabilească elementele de probă de natură să demonstreze, corespunzător cerințelor legale, existența faptelor constitutive ale unei încălcări (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 17 decembrie 1998, Baustahlgewebe/Comisia, C-185/95 P, Rec., p. I-8417, punctul 58, și Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Comisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Rec., p. I-4125, punctul 86). Orice dubiu al instanței trebuie interpretat în favoarea întreprinderii căreia îi este adresată decizia de constatare a unei încălcări. Prin urmare, instanța nu poate concluziona că existența încălcării în cauză a fost dovedită de Comisie la un standard juridic corespunzător dacă există încă o îndoială cu privire la acest aspect, în special în cazul unei acțiuni în anulare și/sau reformare a unei decizii de aplicare a unei amenzi. Astfel, în această ultimă situație, este necesar să se

ține seama de principiul prezumției de nevinovăție, care face parte dintre drepturile fundamentale protejate în ordinea juridică a Uniunii și care a fost consacrat de articolul 48 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, proclamată la 7 decembrie 2000 la Nisa (JO C 364, p. 1). În considerarea naturii și a gradului de severitate ale sancțiunilor aferente acestora, principiul prezumției de nevinovăție se aplică în special procedurilor referitoare la încălcările normelor de concurență aplicabile întreprinderilor, care pot conduce la aplicarea unor amenzi sau a unor penalități cu titlu cominatoriu (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Hüls/Comisia, C-199/92 P, Rec., p. I-4287, punctele 149 și 150, și Hotărârea Tribunalului din 25 octombrie 2005, Groupe Danone/Comisia, T-38/02, Rec., p. II-4407, punctele 215 și 216). Astfel, Comisia trebuie să furnizeze dovezi precise și concordante pentru a crea convingerea fermă că încălcarea pretinsă a fost comisă (a se vedea Hotărârea Groupe Danone/Comisia, citată anterior și jurisprudența citată).

51 Potrivit tot unei jurisprudențe constante, nu este însă obligatoriu ca fiecare dintre dovezile prezentate de Comisie să îndeplinească aceste criterii în raport cu fiecare element al încălcării. Este suficient ca seria de indicii invocată de instituție, apreciată în mod global, să îndeplinească această cerință (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, JFE Engineering și alții/Comisia, T-67/00, T-68/00, T-71/00 și T-78/00, Rec., p. II-2501, punctul 180 și jurisprudența citată).

52 Pe de altă parte, activitățile pe care le presupun acordurile anticoncurențiale se desfășoară de obicei în mod clandestin, reuniunile se țin în secret și documentația aferentă acestora este redusă la minimum. Prin urmare, chiar în cazul în care Comisia descoperă elemente care atestă în mod explicit un contact nelegal între operatori, precum procesele-verbale ale unor reuniuni, de regulă, acestea nu vor fi decât fragmentare și disparate, astfel încât adesea este necesar ca anumite detalii să fie reconstituite prin deducții. În consecință, în majoritatea cazurilor, existența unei practici sau a unui acord anticoncurențial trebuie să fie dedusă din anumite coincidențe și indicii care, privite în ansamblu, pot constitui, în absența unei alte explicații coerente, dovada încălcării normelor de concurență (Hotărârea Curții din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, Rec., p. I-123, punctele 55-57, și Hotărârea Curții din 25 ianuarie 2007, Sumitomo Metal Industries și Nippon Steel/Comisia, C-403/04 P și C-405/04 P, Rep., p. I-729, punctul 51).

53 În plus, jurisprudența impune ca, în lipsa unor elemente de probă susceptibile de a stabili în mod direct durata unei încălcări, Comisia să se întemeieze cel puțin pe elemente de probă având legătură cu fapte suficient de apropiate în timp, astfel încât să se poată admite în mod rezonabil că această încălcare s-a desfășurat fără întrerupere între două date precise (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 7 iulie 1994, Dunlop Slazenger/Comisia, T-43/92, Rec., p. II-441, punctul 79, și Hotărârea Tribunalului din 16 noiembrie 2006, Peróxidos Orgánicos/Comisia, T-120/04, Rec., p. II-4441, punctul 51 și jurisprudența citată).

54 Or, în prezenta cauză, nu se contestă că Comisia nu dispune de niciun element de probă care să dovedească participarea reclamantelor la contactele dintre membrii înțelegerii și la activitatea redusă a acesteia în perioada intermediară pe care a descris-o în considerentele (148)-(187) ale deciziei atacate.

55 Comisia se limitează astfel să considere că participarea reclamantelor se poate deduce din faptul că nu s-au distanțat de înțelegere în perioada intermediară și că, cel puțin, această participare este dovedită până în luna noiembrie sau decembrie 1997 din cauza continuării efectelor licitațiilor alocate între membrii înțelegerii anterior datei de 13 mai 1997 [a se vedea în special considerentele (150), (162) și (187) ale deciziei atacate].

56 Prin urmare, trebuie să se aprecieze dacă, în temeiul acestor constatări, Comisia putea, în mod întemeiat, să califice drept continuă încălcarea comisă de Trelleborg Industrie între 1 aprilie 1986 și 2 mai 2007 și de Trelleborg între 28 martie 1996 și 2 mai 2007 și, în consecință, să aprecieze că termenul de prescripție, în temeiul articolului 25 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, nu începea să curgă decât de la această din urmă dată.

– Cu privire la existența unei încălcări continue

57 Trebuie amintit că, în majoritatea cazurilor, existența unei practici sau a unui acord anticoncurențial trebuie dedusă dintr-un anumit număr de coincidențe și de indicii care, luate împreună, pot constitui, în absența unei alte explicații coerente, dovada unei încălcări a normelor de concurență. Astfel de indicii și de coincidențe permit, atunci când sunt evaluate global, să se dezvăluie nu numai existența unor comportamente sau acorduri anticoncurențiale, ci și durata unui comportament anticoncurențial continuu și perioada de aplicare a unui acord încheiat cu încălcarea normelor de concurență (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 52 de mai sus, punctul 57, și Hotărârea Curții din 21 septembrie 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Comisia, C-105/04 P, Rec., p. I-8725, punctele 94-96 și jurisprudența citată).

58 Pe de altă parte, o astfel de încălcare a articolului 81 alineatul (1) CE poate rezulta nu numai dintr-un act izolat, ci și dintr-o serie de acte sau dintr-un comportament continuu. Această interpretare nu poate fi repusă în discuție pentru motivul că unul sau mai multe elemente ale acestei serii de acte sau ale comportamentului continuu ar putea constitui ele însele și privite izolat o încălcare a normelor de concurență. În ipoteza în care diferitele acțiuni se înscriu într-un „plan de ansamblu”, din cauza obiectului identic al acestora constând în denaturarea concurenței în cadrul pieței comune, Comisia are dreptul să stabilească răspunderea pentru aceste acțiuni în funcție de participarea la încălcare, privită în ansamblul său (Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 52 de mai sus, punctul 258, și Hotărârea Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Comisia, punctul 57 de mai sus, punctul 110).

59 În ceea ce privește lipsa dovezii referitoare la existența unui acord în anumite perioade sau, cel puțin, referitoare la punerea sa în aplicare de către o întreprindere într-o anumită perioadă, trebuie amintit că faptul că nu s-a făcut dovada încălcării pentru anumite perioade nu se opune ca încălcarea să fie considerată ca fiind constituită dintr-o perioadă totală mai mare decât acestea, din moment ce o astfel de constatare se bazează pe dovezi obiective și concordante. În cadrul unei încălcări care se întinde pe mai mulți ani, faptul că manifestările înțelegerii intervin în perioade diferite, care pot fi separate prin intervale de timp mai mult sau mai puțin lungi, nu are nicio influență asupra existenței acestei înțelegeri, cu condiția ca diferitele acțiuni care fac parte din această încălcare să urmărească un singur scop și să se înscrie în cadrul unei încălcări cu caracter unic și continuu (Hotărârea Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Comisia, punctul 57 de mai sus, punctele 97 și 98; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 52 de mai sus, punctul 260).

60 În această privință, în jurisprudență au fost identificate mai multe criterii pertinente pentru aprecierea caracterului unic al unei încălcări, și anume identitatea obiectivelor practicilor în cauză (Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, Dansk Rørindustri/Comisia, T-21/99, Rec., p. II-1681, punctul 67; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Curții din 21 septembrie 2006, Technische Unie/Comisia, C-113/04 P, Rec., p. I-8831, punctele 170 și 171, și Hotărârea Tribunalului din 27 septembrie 2006, Jungbunzlauer/Comisia, T-43/02, Rec., p. II-3435, punctul 312), identitatea serviciilor și a produselor în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 15 iunie 2005, Tokai Carbon și alții/Comisia, T-71/03, T-74/03, T-87/03 și T-91/03, nepublicată în Recueil, punctele 118, 119 și 124, și Hotărârea Jungbunzlauer/Comisia, citată anterior, punctul 312), identitatea întreprinderilor care au participat la încălcare (Hotărârea Jungbunzlauer/Comisia, citată anterior, punctul 312) și identitatea modalităților de punere în aplicare a acesteia (Hotărârea Dansk Rørindustri/Comisia, citată anterior, punctul 68). În plus, identitatea persoanelor fizice implicate pe seama întreprinderilor și identitatea domeniului de aplicare geografic al practicilor în cauză sunt de asemenea elemente susceptibile să fie luate în considerare în cadrul acestei examinări.

61 Jurisprudența permite astfel Comisiei să prezume că încălcarea – sau că participarea unei întreprinderi la încălcare – nu s-a întrerupt, deși Comisia nu deține probe privind încălcarea pentru anumite perioade determinate, dacă acțiunile diferite care fac parte din această încălcare urmăresc o singură finalitate și sunt susceptibile să se înscrie în cadrul unei încălcări cu caracter unic și continuu, o astfel de constatare trebuind să fie întemeiată pe indicii obiective și concordante care demonstrează existența unui plan de ansamblu.

62 Atunci când aceste condiții sunt îndeplinite, noțiunea de încălcare continuă permite Comisiei să aplice o amendă pentru întreaga perioadă a încălcării luată în considerare și determină data la care începe să curgă termenul de prescripție, și anume data la care încălcarea continuă a încetat.

63 Cu toate acestea, întreprinderile acuzate de coluziune pot încerca să răstoarne această prezumție, invocând indicii sau elemente de probă care demonstrează că, dimpotrivă, încălcarea – sau participarea lor la aceasta – nu a continuat în perioadele respective.

64 În prezenta cauză, trebuie să se constate, desigur, că reclamantele nu au contestat în ședință identitatea obiectivelor practicilor în cauză, a produselor vizate, a întreprinderilor care au participat la coluziune și a modalităților de punere în aplicare a acesteia, identitatea persoanelor fizice implicate pe seama întreprinderilor și, în sfârșit, identitatea domeniului de aplicare geografic al practicilor respective înainte de luna mai 1997 și după luna iunie 1999.

65 Deși astfel de constatări permit să se susțină teza unui plan de ansamblu identificabil înainte și după perioada intermediară, trebuie să se constate totuși că, în decizia atacată, Comisia a reținut, pe de o parte, că înțelegerea trecuse printr-o perioadă de criză, în care funcționarea sa a cunoscut modificări semnificative, iar relațiile dintre membrii săi au intrat în mod clar în declin, astfel încât activitatea sa s-a diminuat puternic în perioada intermediară, și, pe de altă parte, că, în această perioadă, anumiți protagoniști – în special domnul P., domnul W., domnul F. și domnul C. – au profitat de contactele dintre ei pentru a încerca să relanseze cooperarea dintre întreprinderile în cauză (a se vedea considerentele (148)-(187) ale deciziei atacate], motiv pentru care Comisia a decis să nu aplice o amendă niciunuia dintre membrii înțelegerii pentru această perioadă intermediară.

66 Or, trebuie să se constate că Comisia nu dispune de nicio probă privind implicarea reclamantelor în aceste contacte multilaterale în această perioadă intermediară, care a durat mai mult de doi ani, sau că acestea ar fi participat la reuniunile care au avut loc în scopul de a relansa înțelegerea și nici chiar că ar fi avut cunoștință de ele.

67 În aceste împrejurări, teza invocată de reclamante potrivit căreia acestea și-au întrerupt efectiv participarea este suficient de motivată și de plauzibilă pentru a răsturna prezumția, amintită la punctul 61 de mai sus, potrivit căreia participarea lor, fie și pasivă, la încălcare ar fi continuat chiar și în lipsa unor probe în acest sens. Astfel, având în vedere faptul că, în perioada intermediară, activitatea înțelegerii era redusă sau devenise chiar inexistentă și lipsa indiciilor obiective și concordante cu privire la o eventuală voință constantă a reclamantelor de a relansa această înțelegere sau de a subscrie la obiectivele acesteia, Comisia nu avea dreptul de a prezuma o participare continuă, fie și pasivă, din partea lor.

68 Cu toate acestea, Comisia invocă în memoriile sale jurisprudența (Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 50 de mai sus, punctele 83 și 84) potrivit căreia, pentru ca răspunderea sa să înceteze, întreprinderea trebuie să se distanțeze în mod deschis și fără echivoc de înțelegere, astfel încât ceilalți participanți să fie conștienți de faptul că ea nu mai susține obiectivele generale ale înțelegerii. Comisia concluzionează că, întrucât nu s-au distanțat de înțelegere în perioada intermediară, participarea reclamantelor la această perioadă a încălcării de intensitate mai redusă poate fi totuși reținută împotriva lor, fără ca aceasta să determine însă aplicarea unei amenzi pentru perioada respectivă. Astfel, potrivit acestei jurisprudențe, aprobarea tacită a unei inițiative, fără a se distanța în mod public de conținutul ei sau fără a o denunța autorităților administrative, are ca efect

să încurajeze continuarea încălcării și compromite descoperirea sa, ceea ce constituie un mod pasiv de participare la încălcare, de natură să angajeze răspunderea întreprinderii în cauză. Or, având în vedere că, în primul rând, din decizia atacată rezultă că funcționarea normală a înțelegerii a fost întreruptă în perioada intermediară, care a durat mai mult de doi ani, în al doilea rând, nu s-a stabilit că reclamantele ar fi luat parte la contactele care au avut loc în perioada intermediară în scopul de a relansa înțelegerea sau că aveau cunoștință de acestea, în al treilea rând, chiar urmând teza Comisiei în ceea ce privește continuarea efectelor licitațiilor alocate anterior lunii mai 1997, aceste efecte au continuat cel mult până în noiembrie sau în decembrie 1997, ceea ce înseamnă în orice caz o perioadă de 18 luni înainte de reluarea înțelegerii, perioadă în care nu există niciun indiciu obiectiv și concordant care permite să se rețină implicarea reclamantelor în contactele intervenite în perioada de criză a înțelegerii, Comisia nu se poate întemeia pe faptul că reclamantele nu s-au distanțat, în perioada intermediară, de acțiunile desfășurate de anumiți membri ai înțelegerii pentru a o reactiva.

69 Având în vedere aceste circumstanțe ale cauzei, trebuie să se constate că lipsa unei asemenea distanțări publice din partea reclamantelor față de ceilalți membri ai înțelegerii nu putea avea drept consecință ca aceștia din urmă să își creeze impresia unei complicități cel puțin pasive a reclamantelor, astfel încât comportamentul lor nu era de natură să fie asimilat unei aprobări tacite a unei inițiative anticoncurențiale. Prin urmare, în lipsa unor indicii care să permită să se concluzioneze că reclamantele avuseseră cunoștință de contactele dintre ceilalți membri ai înțelegerii în perioada intermediară pentru a relansa înțelegerea, a cărei funcționare normală fusese întreruptă, Comisia nu avea dreptul de a deduce răspunderea lor comună pentru motivul că nu s-ar fi distanțat public de conținutul înțelegerii. Astfel, acest motiv nu poate fi suficient pentru a compensa lipsa totală de indicii obiective și concordante care ar fi putut dovedi, din punct de vedere atât subiectiv, cât și obiectiv, probabilitatea participării și a complicității lor continue la o încălcare unică în această perioadă.

70 În consecință, este necesar să se constate că Comisia nu putea constata în mod legal că încălcarea comisă de reclamante era o încălcare unică și continuă. Această eroare nu are însă în mod obligatoriu drept consecință o eventuală încălcare de către Comisie a articolului 25 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003.

71 Astfel, având în vedere că, în prezenta cauză, încălcarea nu poate fi calificată drept continuă, trebuie să se verifice, așadar, pentru a se stabili dacă a intervenit prescripția în temeiul articolului 25 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, dacă încălcarea trebuie calificată drept repetată, fapt contestat de reclamante.

– Cu privire la existența unei încălcări repetate

72 Întrucât interpretarea noțiunii de încălcare repetată a făcut obiectul discuției dintre părți, trebuie să se precizeze mai întâi sensul acestei noțiuni în raport cu cea de încălcare continuă în sensul articolului 25 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003.

73 În cadrul unei interpretări literale a unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama de faptul că textele de drept al Uniunii sunt redactate în mai multe limbi și că diferitele versiuni lingvistice sunt deopotrivă autentice; o interpretare a unei astfel de prevederi implică, astfel, o comparare a versiunilor lingvistice (Hotărârea Curții din 6 octombrie 1982, CILFIT, 283/81, Rec., p. 3415, punctul 18). Necesitatea aplicării și, prin urmare, a interpretării uniforme a dispozițiilor dreptului Uniunii exclude astfel posibilitatea ca, în caz de îndoială, textul unei dispoziții să fie privit în mod izolat, prin raportare doar la una dintre versiunile sale, impunând, dimpotrivă, ca acesta să fie interpretat și aplicat în lumina versiunilor existente în celelalte limbi oficiale (a se vedea Hotărârea Curții din 19 aprilie 2007, Profisa, C-63/06, Rep., p. I-3239, punctul 13 și jurisprudența citată). În plus, în caz de neconcordanță între diferitele versiuni lingvistice ale unui text al Uniunii, dispoziția în cauză trebuie să fie interpretată în raport cu economia generală și cu finalitatea reglementării din care face parte (a se vedea Hotărârea Profisa, citată anterior, punctul 14 și jurisprudența citată).

74 În general, în vederea interpretării unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de termenii utilizați, ci și de contextul în care apare aceasta, precum și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte (Hotărârea Curții din 17 noiembrie 1983, Merck, 292/82, Rec., p. 3781, punctul 12), precum și de ansamblul dispozițiilor din dreptul Uniunii (Hotărârea CILFIT, punctul 73 de mai sus, punctul 20).

75 În primul rând, trebuie precizat că, în Regulamentul (CEE) nr. 2988/74 al Consiliului din 26 noiembrie 1974 privind termenele de prescripție a acțiunilor și a aplicării sancțiunilor conform normelor Comunității Economice Europene privind transporturile și concurența (JO L 319, p. 1, Ediție specială, 07/vol. 1, p. 78), din care provin dispozițiile referitoare la prescripție cuprinse în Regulamentul nr. 1/2003, articolul 1 alineatul (2) viza „les infractions continues ou continuées” [„încălcările continue sau repetate”].

76 Trebuie amintit, în această privință, că, în ceea ce privește încălcarea repetată [„infraction continuée”] care figura la articolul 1 din Regulamentul nr. 2988/74, Curtea a decis că, deși noțiunea de încălcare repetată [„infraction continuée”] are înțelesuri diferite în ordinile juridice ale diferitor state membre, în orice caz, cuprinde o pluralitate de comportamente ilicite unite de un element subiectiv comun (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Montecatini/Comisia, C-235/92 P, Rec., p. I-4539, punctul 195).

77 Această noțiune a fost înlocuită, în versiunea în limba franceză a articolului 25 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, cu noțiunea de încălcare „continue ou répétée” [„continuă sau repetată”].

78 Această modificare nu a avut loc însă în toate versiunile lingvistice ale acestei dispoziții.

79 Astfel, termenii „continuing or repeated infringements” fuseseră utilizați deja la articolul 1 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2988/74 în versiunea engleză a acestui regulament și această terminologie a fost menținută în versiunea în limba engleză a articolului 25 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003.

80 În plus, cu ocazia adoptării Regulamentului nr. 1/2003, legiuitorul a menținut în majoritatea versiunilor lingvistice terminologia care figura anterior în Regulamentul nr. 2988/74 (este vorba în speță despre versiunile în limbile spaniolă, daneză, germană, greacă, neerlandeză, finlandeză și suedeză), în timp ce celelalte versiuni lingvistice au fost modificate pentru a reține noțiunea „infraction répétée” în locul noțiunii „infraction continuée” (este vorba despre versiunile în limbile italiană și portugheză).

81 Considerentul (31) al Regulamentului nr. 1/2003 precizează, pe de altă parte, că:

„Normele privind termenele de prescripție pentru aplicarea amenzilor și a penalităților cu titlu cominatoriu au fost stabilite în Regulamentul [...] nr. 2988/74 al Consiliului, care privește, de asemenea, sancțiunile în domeniul transporturilor [...]. Pentru a clarifica cadrul legal, Regulamentul [...] nr. 2988/74 ar trebui modificat pentru a exclude din domeniul său de aplicare aspectele reglementate de prezentul regulament, iar prezentul regulament ar trebui să includă dispoziții privind termenele de prescripție.”

82 Prin urmare, trebuie să se considere că intenția legiuitorului nu a fost modificarea sensului dispoziției anterioare cu ocazia reformării Regulamentului nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81 CE] și [82 CE] (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3), în pofida schimbării terminologice care a avut loc în unele versiuni lingvistice, ci, dimpotrivă, eliminarea eventualei confuzii pe care ar crea-o utilizarea noțiunii „infraction continuée”.

83 În al doilea rând, noțiunea de încălcare repetată este o noțiune distinctă de cea de încălcare continuă (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 19 mai 2010, IMI și alții/Comisia, T-18/05, Rep., p. II-1769, punctele 96 și 97), această distincție fiind de altfel confirmată de utilizarea conjuncției „sau” la articolul 25 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003.

84 În consecință, argumentarea reclamantelor potrivit cărora ar trebui să se facă distincție între încălcarea „clasică” și încălcarea „continuă și repetată” trebuie înlăturată.

85 În al treilea rând, noțiunea de încălcare unică vizează o situație în care mai multe întreprinderi au participat la o încălcare reprezentată printr-un comportament continuu prin care se urmărește un singur scop economic, de denaturare a concurenței, sau constituită din încălcări individuale legate între ele printr-o identitate de obiect și de subiecte (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2008, BPB/Comisia, T-53/03, Rep., p. II-1333, punctul 257, și Hotărârea Tribunalului din 28 aprilie 2010, Amann & Söhne și Cousin Filterie/Comisia, T-446/05, Rep., p. II-1255, punctul 89).

86 Cu alte cuvinte, modalitățile în care a fost comisă încălcarea permit calificarea încălcării unice fie drept continuă, fie drept repetată.

87 Pe de altă parte, trebuie amintit, în ceea ce privește încălcarea continuă, că noțiunea de plan de ansamblu permite Comisiei să prezume că comiterea unei încălcări nu a fost întreruptă, deși, pentru o anumită perioadă, nu dispune de proba privind participarea întreprinderii în cauză la această încălcare, cu condiția ca întreprinderea să fi participat la încălcare înainte și după această perioadă și cu condiția să nu existe probe sau indicii care pot sugera că încălcarea a fost întreruptă în ceea ce o privește. În acest caz, Comisia va putea aplica o amendă pentru întreaga perioadă a încălcării, inclusiv perioada pentru care nu dispune de proba privind participarea întreprinderii în cauză (a se vedea punctele 60-62 de mai sus).

88 În schimb, atunci când se poate considera că participarea unei întreprinderi la încălcare a fost întreruptă și atunci când întreprinderea a participat la încălcare înainte și după această întrerupere, această încălcare poate fi calificată drept repetată dacă – la fel ca în cazul încălcării continue (a se vedea punctul 60 de mai sus) – există un obiectiv unic urmărit de aceasta înainte și după întrerupere, ceea ce se poate deduce din identitatea obiectivelor practicilor în cauză, a produselor în cauză, a întreprinderilor care au participat la coluziune și a principalelor modalități de punere în aplicare a acesteia, din identitatea persoanelor fizice implicate pe seama întreprinderilor și, în sfârșit, a domeniului de aplicare geografic al practicilor respective. În acest caz, încălcarea este unică și repetată și, deși Comisia poate aplica o amendă pentru întreaga perioadă a încălcării, ea nu poate în schimb, să aplice o amendă pentru perioada în care încălcarea a fost întreruptă.

89 Astfel, episoadele ilicite distincte la care ar lua parte aceeași întreprindere, dar pentru care nu s-ar putea demonstra un obiectiv comun nu ar putea fi calificate drept încălcare unică – continuă sau repetată – și ar constitui încălcări distincte.

90 În prezenta cauză, este necesar să se constate că Comisia recunoaște că nu are dovada implicării reclamantelor în încălcare în perioada intermediară, care a durat mai mult de doi ani. În plus, pentru această perioadă nu s-a aplicat nicio amendă.

91 În schimb, reclamantele au recunoscut că au participat la o încălcare înainte și după perioada intermediară și au recunoscut că nu au contestat în ședință identitatea obiectivelor practicilor în cauză, a produselor în cauză, a întreprinderilor care au participat la coluziune și a principalelor modalități de punere în aplicare a acesteia, identitatea persoanelor fizice implicate pe seama întreprinderilor și, în sfârșit, a domeniului de aplicare geografic al practicilor respective înainte de luna mai 1997 și după luna iunie 1999.

92 În consecință, revine Tribunalului să constate că Trelleborg Industrie a comis o încălcare unică și repetată între luna aprilie 1986 și 13 mai 1997 și de la 21 iunie 1999 până în luna mai 2007 și că Trelleborg a comis o încălcare unică și repetată între 28 martie 1996 și 13 mai 1997 și între 21 iunie 1999 și luna mai 2007. Calificarea eronată de către Comisie a încălcării ca fiind continuă nu împiedică astfel Tribunalul să o recalifice drept repetată având în vedere elementele de fapt rezultate din dosarul administrativ și pe care este întemeiată decizia atacată (a se vedea prin analogie Hotărârea IMI și

alții/Comisia, punctul 83 de mai sus, punctele 96 și 97; a se vedea de asemenea prin analogie Hotărârea Tribunalului din 30 noiembrie 2009, Franța și France Télécom/Comisia, T-427/04 și T-17/05, Rep., p. II-4315, punctele 322-325, menținută în recurs prin Hotărârea Curții din 8 decembrie 2011, France Télécom/Comisia, C-81/10 P, Rep., p. I-12899, punctul 80 și următoarele).

93 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție prin argumentele reclamantelor potrivit cărora, întemeindu-se pe teoria încălcării repetate, pe care Comisia a invocat-o cu titlu subsidiar în decizia atacată (a se vedea punctele 22 și 40 de mai sus), aceasta ar putea să amâne prescripția în mod nelimitat și astfel să o reducă la zero, ceea ce ar fi contrar principiului securității juridice.

94 Această argumentație trebuie respinsă, având în vedere că, pe de o parte, atunci când sunt îndeplinite condițiile care permit să se rețină existența unei încălcări repetate, din articolul 25 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 rezultă că prescripția se amână. Pe de altă parte, caracterul abuziv eventual al utilizării teoriei încălcării repetate nu se poate aprecia *in abstracto* și depinde în esență de circumstanțele fiecărei cauze și în special de capacitatea Comisiei de a demonstra că este vorba despre o încălcare unică în diferitele perioade examinate.

– Cu privire la consecințele existenței unei încălcări repetate asupra prescripției

95 Având în vedere că Trelleborg Industrie a comis o încălcare unică și repetată între luna aprilie 1986 și 13 mai 1997 și de la 21 iunie 1999 până în luna mai 2007 și că Trelleborg a comis o încălcare unică și repetată între 28 martie 1996 și 13 mai 1997 și între 21 iunie 1999 și luna mai 2007, este necesar să se constate că perioada încălcării anterioară datei de 13 mai 1997 nu este prescrisă.

– Cu privire la celelalte critici

96 Pe de altă parte, în ceea ce privește încălcarea principiului securității juridice, trebuie amintit că acest principiu constituie un principiu fundamental al dreptului Uniunii, care impune în special ca o reglementare să fie clară și precisă pentru ca justițiabilii să își poată cunoaște fără ambiguitate drepturile și obligațiile și să acționeze în consecință. Cu toate acestea, din moment ce un anumit grad de incertitudine în ceea ce privește sensul și domeniul de aplicare al unei norme de drept este inerent acesteia, trebuie să se examineze dacă actul juridic în cauză suferă de ambiguitate, astfel încât ar constitui un obstacol pentru posibilitatea ca justițiabilii să exprime cu suficientă certitudine eventuale îndoieli privind domeniul de aplicare sau sensul acestei norme (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 14 aprilie 2005, Belgia/Comisia, C-110/03, Rec., p. I-2801, punctele 30 și 31).

97 Din moment ce criteriile care permit să se rețină existența unei încălcări repetate sunt clare și precise și nu conțin nicio ambiguitate care ar constitui un obstacol pentru posibilitatea ca justițiabilii să exprime cu suficientă certitudine eventualele îndoieli pe care le-ar putea avea privind domeniul de aplicare sau sensul acestei norme, trebuie să se considere că previzibilitatea situațiilor juridice este garantată și că critica întemeiată pe încălcarea principiului securității juridice trebuie înlăturată.

98 În ceea ce privește critica întemeiată pe egalitatea de tratament, trebuie amintit că principiul egalității de tratament sau al nediscriminării impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit, iar situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (Hotărârea Curții din 15 aprilie 2010, Gualtieri/Comisia, C-485/08 P, Rep., p. I-3009, punctul 70).

99 În prezenta cauză, Comisia arată că, desigur, a considerat că MRI săvârșise o încălcare de la 1 aprilie 1986 la 1 august 1992 și de la 3 septembrie 1996 la 2 mai 2007, dar că nu i-a aplicat totuși teoria încălcării repetate și că, pe de altă parte, nu i-a aplicat o amendă pentru perioada încălcării anterioară

datei de 1 august 1992, în raport cu puterea sa de apreciere de a nu aplica o sancțiune pentru perioada care precedă întreruperea participării MRI la înțelegere, și aceasta deși ar fi putut să constate că încălcarea este repetată.

100 Pe de o parte, este necesar să se considere că Comisia arată în mod întemeiat că, în conformitate cu dispozițiile articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, dispune de o putere de apreciere cu privire la decizia de a aplica o amendă autorului unei încălcări a articolului 81 CE. Această putere trebuie să fie exercitată însă cu respectarea principiului egalității de tratament.

101 Pe de altă parte, este necesar să se constate că situația MRI și cea a reclamantelor nu sunt comparabile.

102 Astfel, MRI nu a fost sancționată pentru participarea sa la înțelegere pentru perioada anterioară datei de 1 august 1992, întreruperea luată în considerare de Comisie în acest scop fiind cuprinsă între această dată și 3 septembrie 1996, în timp ce întreruperea invocată de reclamante nu privește decât perioada intermediară.

103 În consecință, critica întemeiată pe încălcarea principiului egalității de tratament trebuie respinsă.

104 În plus, și cu titlu suplimentar, chiar presupunând că Comisia ar fi aplicat în mod greșit criteriile care reglementează prescripția în privința MRI, ar trebui să se considere că o astfel de nelegalitate, cu privire la care Tribunalul nu este sesizat în cadrul prezentei acțiuni, nu poate determina în niciun caz temeinicia acțiunii în anulare a reclamantelor. În această privință, trebuie amintit că respectarea principiului egalității de tratament trebuie conciliată cu respectarea principiului legalității, potrivit căruia nimeni nu poate invoca, în beneficiul său, o nelegalitate comisă în dauna altuia. Astfel, o eventuală nelegalitate comisă în privința altei întreprinderi, care nu este parte în prezenta procedură, nu poate determina Tribunalul să constate o discriminare și, prin urmare, să constate o nelegalitate în privința reclamantelor. O astfel de abordare ar însemna să se consacre principiul „egalității de tratament în nelegalitate”, pentru simplul motiv că unei alte întreprinderi, care se află eventual într-o situație comparabilă, în mod nelegal nu i s-a aplicat o sancțiune (a se vedea Hotărârea Peróxidos Orgánicos/Comisia, punctul 53 de mai sus, punctul 77 și jurisprudența citată).

105 În concluzie, este necesar să se anuleze decizia atacată întrucât constată că Trelleborg Industrie a comis o încălcare continuă între 1 aprilie 1986 și 2 mai 2007 și că Trelleborg a comis o încălcare continuă între 28 martie 1996 și 2 mai 2007, și să se respingă în schimb restul motivului întemeiat pe prescripție.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe lipsa interesului legitim al Comisiei de a adopta o decizie prin care reține existența unei încălcări anterior anului 1999

Argumentele părților

106 Reclamantele susțin în esență că, în principiu, Comisia are dreptul să constate că s-a comis o încălcare, chiar dacă s-a prescris. Cu toate acestea, conform jurisprudenței, Comisia ar fi trebuit să demonstreze în acest caz interesul său legitim de a face o astfel de constatare, mai precis să explice modul în care circumstanțele ar fi determinat necesitatea adoptării unei decizii prin care se constată încălcări ce au încetat cu cel puțin 12 ani înainte de adoptarea deciziei atacate.

107 Comisia contestă această argumentație.

Aprecierea Tribunalului

108 Având în vedere că în cadrul primului motiv s-a reținut că încălcarea comisă de reclamante trebuie calificată drept unică și repetată (a se vedea punctul 92 de mai sus) și că perioada încălcării anterioară datei de 13 mai 1997 nu este prescrisă (a se vedea punctul 95 de mai sus), este necesar să se respingă cel de al doilea motiv.

Cu privire la concluziile referitoare la reformare

109 Reclamantele solicită reformarea deciziei atacate și reducerea amenzii.

110 Trebuie amintit că, în conformitate cu articolul 261 TFUE, regulamentele adoptate în comun de Parlamentul European și de Consiliul Uniunii Europene în temeiul dispozițiilor Tratatului FUE pot conferi Curții o competență de fond în privința sancțiunilor prevăzute de aceste regulamente. O astfel de competență a fost conferită instanței Uniunii prin articolul 31 din Regulamentul nr. 1/2003. Prin urmare, aceasta este competentă, dincolo de simplul control al legalității sancțiunii, să substituie propria apreciere celei a Comisiei și, în consecință, să anuleze, să reducă sau să majoreze amenda sau penalitatea cu titlu cominatoriu aplicată. Rezultă de aici că instanța Uniunii își poate exercita competența de fond în cazul în care problema cuantumului amenzii este supusă aprecierii sale și că această competență poate fi exercitată atât pentru a reduce acest cuantum, cât și pentru a-l majora (a se vedea Hotărârea Curții din 8 februarie 2007, Groupe Danone/Comisia, C-3/06 P, Rep., p. I-1331, punctele 60-62 și jurisprudența citată).

111 Pe de altă parte, potrivit articolului 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003, la stabilirea cuantumului amenzii, se iau în considerare atât gravitatea, cât și durata încălcării.

112 Curtea a decis că, la stabilirea cuantumului amenzilor, trebuie să se țină seama de durata încălcărilor și de toate elementele de natură să fie luate în considerare la aprecierea gravității acestora, cum ar fi comportamentul fiecărei întreprinderi, rolul avut de fiecare dintre ele în instituirea practicilor concertate, profitul pe care l-au putut obține din aceste practici, dimensiunea lor și valoarea mărfurilor în cauză, precum și riscul pe care încălcările de acest tip îl reprezintă pentru Uniune (a se vedea Hotărârea Curții din 8 decembrie 2011, Chalkor/Comisia, C-386/10 P, Rep., p. I-13085, punctul 56 și jurisprudența citată).

113 Curtea a arătat de asemenea că trebuie să se țină seama de elemente obiective, precum conținutul și durata comportamentelor anticoncurențiale, numărul și intensitatea acestora, întinderea pieței afectate și atingerea adusă ordinii publice economice. Analiza trebuie să ia în considerare și importanța relativă și cota de piață a întreprinderilor responsabile, precum și eventualele încălcări repetate (Hotărârea Chalkor/Comisia, punctul 112 de mai sus, punctul 57).

114 În această privință, trebuie amintit că, prin natura sa, stabilirea unei amenzi de către Tribunal, în cadrul exercitării competenței sale de fond, nu este un exercițiu aritmetic exact. Pe de altă parte, Tribunalul nu este ținut de calculele Comisiei, ci trebuie să efectueze propria apreciere, luând în considerare toate împrejurările cauzei (Hotărârea Tribunalului din 14 septembrie 2004, Aristrain/Comisia, T-156/94, punctul 43).

115 În prezenta cauză, trebuie amintit că, deși încălcarea comisă de reclamante nu poate fi calificată drept continuă (a se vedea punctul 71 de mai sus), este vorba totuși despre o încălcare repetată (a se vedea punctul 95 de mai sus). Pe de altă parte, trebuie să se constate că, pentru perioada intermediară, Comisia nu a aplicat o amendă reclamantelor. Prin urmare, eroarea comisă de Comisie în ceea ce privește caracterul continuu al înălcării reținute în sarcina reclamantelor nu a avut nicio incidență asupra duratei încălcării luate în considerare de aceasta pentru a calcula cuantumul amenzii.

116 În prezenta cauză, trebuie arătat că gravitatea înțelegerii este certă, având în vedere că acțiunile ilicite la care reclamantele au luat parte întru totul s-au caracterizat prin alocarea licitațiilor, stabilirea prețurilor, stabilirea condițiilor de vânzare, împărțirea pieței geografice, precum și prin schimburi de informații sensibile cu privire la prețuri, volume de vânzări și licitații. În plus, este vorba despre o înțelegere de dimensiune mondială.

117 Mai mult, încălcarea a fost comisă de Trelleborg Industrie o perioadă deosebit de lungă, de 18 ani și 11 luni, Trelleborg fiind răspunzătoare în solidar pentru comportamentul filialei sale pentru o durată de 8 ani și 11 luni.

118 Tribunalul consideră că, în consecință, nu este necesar să se reducă amenda aplicată reclamantelor.

119 Prin urmare, concluziile privind reformarea formulate de reclamante trebuie respinse.

120 În consecință, trebuie să se anuleze în parte decizia atacată și să se respingă în rest acțiunile.

Cu privire la cheltuielile de judecată

121 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Cu toate acestea, potrivit articolului 87 alineatul (3) primul paragraf din Regulamentul de procedură, pentru motive excepționale sau în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere, Tribunalul poate să repartizeze cheltuielile de judecată sau poate decide ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată.

122 În prezenta cauză, este necesar să se constate că în mod întemeiat reclamantele au arătat că Comisia a reținut în mod eronat în ceea ce le privește existența unei încălcări continue între 1 aprilie 1986 și 2 mai 2007. Această nelegalitate este lipsită însă de consecințe în ceea ce privește calculul amenzii. În aceste condiții, Tribunalul consideră că se realizează o justă apreciere a circumstanțelor speței prin obligarea fiecărei părți la suportarea propriilor cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera întâi)

declară și hotărăște:

1) Anulează articolul 1 literele (g) și (h) din Decizia C(2009) 428 final a Comisiei din 28 ianuarie 2009 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/39406 – Conducte marine) în măsura în care vizează perioada cuprinsă între 13 mai 1997 și 21 iunie 1999.

2) Este necesar să se respingă în rest acțiunile.

3) Fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată.

Azizi Prek Frimodt Nielsen

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 17 mai 2013.

Semnături

Cuprins

Situația de fapt 2

Sectorul conductelor marine de petrol și de gaz 2

Prezentarea reclamantelor 3

Procedura administrativă 3

Decizia atacată 4

Procedura și concluziile părților 5

În drept 6

Cu privire la concluziile în anulare 6

Cu privire la primul motiv, întemeiat, pe de o parte, pe o eroare vădită în aprecierea situației de fapt, care a determinat Comisia să considere că Trelleborg Industrie participase la o încălcare continuă între 1 aprilie 1986 și 2 mai 2007 și că Trelleborg participase la o încălcare continuă între 28 martie 1996 și 2 mai 2007, și, pe de altă parte, pe încălcarea articolului 25 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 ... 7

Decizia atacată 7

Argumentele părților 7

Aprecierea Tribunalului 8

– Considerații introductive 8

– Cu privire la existența unei încălcări continue 10

– Cu privire la existența unei încălcări repetate 12

– Cu privire la consecințele existenței unei încălcări repetate asupra prescripției 15

– Cu privire la celelalte critici 15

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe lipsa interesului legitim al Comisiei de a adopta o decizie prin care reține existența unei încălcări anterior anului 1999 16

Argumentele părților 16

Aprecierea Tribunalului 17

Cu privire la concluziile referitoare la reformare 17

Cu privire la cheltuielile de judecată 18